

DNEVNIK BRANJA

1. poglavje

Začetno poglavje se začne s pogovorom med Peharčkom in krčmarjem v krčmi. Pred krčmo se ustavi kočija, ki je prevažala dva gospoda. Eden izmed njiju je bil lokalni zdravnik Vencelj, drugi pa mladenič Lovro Kvas, ki je bil namenjen v grad Slemenice, v katerem bo dobil službo- postal bo dvorni učitelj devetletnega Balčka, gospodarjevega sina. Krčmar je Lovru posodil svojega konja, čeprav Lovro še nikoli ni jahal ampak je bilo tisti dan (obljubil je namreč, da pride še tisti dan na grad) to njegovo edino »prevozno« sredstvo. Lovro je med potjo veliko razmišljal o svojem življenju, zato je spregledal odcep, ki je vodil do gradu. Na poti je srečal dekle, ki ga je spremilo do pravilne poti. Ko prideta do razpotja, ki vodi proti gradu, srečata desetega brata. Ta dela Lovru družbo preostanek poti do gradu Slemenice.

KOMENTAR: prvi dve strani v knjigi se preveč vlečeta...pisatelj bi lahko hitreje prešel k bistvu.

2. poglavje

Lovro in Martinek nadaljujeta pot. Deseti brat je bil bosonog, oblečen v obledela oblačila in s čevlji obešenimi čez ramo. Začneta pogovor. Lovro ga sprašuje mnoge stvari, vpraša ga tudi, zakaj ga kličejo deseti brat. Pozanima se o gosposki družini pri kateri bo služboval, saj ugotovi, da je Martinek z njimi v dobrih odnosih. Ko prispeta do gradu, Martinek opozori Lovra, naj se na gradu izogiba njegovih sovražnikov. Preroško mu napove, da bo na tem gradu doživel stvari, ki jih ne bo nikdar pozabil in da bo do smrti pomnil tudi desetega brata, čeprav tega sedaj ne verjame. Po teh besedah deseti brat izgine, Lovro pa se odpravi na Slemenice.

KOMENTAR:Čudno se mi je zdelo, da je deseti brat kar tako vedel za Lovretovo usodo. Kaj pa če bi prišel učiti nekdo drug?

3. poglavje

3. poglavje se odvija na gradu. Za mizo sedi zbrana majhna družčina: graščak Benjamin s svojo ženo, triindvajsetletno hčerko Manico, devetletnim sinom Balčkom ter svojim sosedom Marjanom(19), ki se piše Piškav. Nekaj časa kartajo, kasneje pa se zapletejo v pogovor o prihajajočem domačem učitelju. Balčka je malo strah, ter upa da ne bo prestrog do njega, Marjan pa pričakuje od njega družbo na lovu, ter upa, da bosta postala prijatelja.

Pogovor zmoti hišna, stara Urša, ki naznani, da je novi domači učitelj končno prispel. Družina ga toplo sprejme medse in mu dodeli majhno, vendar udobno in prijazno sobico s pogledom na vrt. Naslednje jutro, se po zajtrku Lovre odpravi na vrt, kjer sreča Manico, s katero poklepeta in se z njo bolje seznanita. Kmalu se jima pridruži Benjaminov brat- gospod Dolef. Ta rad globoko pogleda v kozarec in je v življenju izbral napačno pot, vendar ima kljub temu dokaj bister um. z Lovrom se razumeta in se začneta pogovarjati o raznih stvareh. Dolef mu pripoveduje o njegovem življenju, razpravljata pa tudi o mnogih učenih zadevah. Po pogovoru se Dolef odpravi v vaško gostilno Obrhek, kjer ga čaka njegova žlahtna kapljivca.

KOMENTAR: Dolef mi nekako ne paše v zgodbo.

4. poglavje

Lastnik te gostilne je bil Obrščak. Poleg tega, da je bil vaški krčmar, je bil tudi župan. Bil je velik, rdečega lica in z velikim trebuhom. Bil je premožen in zato je tudi mnogim vaščanom dajal pijačo na up. Ker ni bil pismen, si je njihove dolgove zapisoval s posebnimi znaki, ki si jih je izmislil sam.

Tistega dne so pri Obrščaku sedeli Dolef, deseti brat Martinek in dva kmečka moža. Za drugo mizo pa sta sedela mlad, čeden fant Francelj Dražan in precej starejši mož Miha izpod Gaja.

Pri prvi mizi so gospodje razpravljali o vsakdanjih stvareh. Pogovor je tekkel med drugim tudi o domačih učiteljih. Eden izmed kmetov se je pritoževal, da je celo zimo pošiljal sina k učitelju, vendar ga ta ni nič naučil. Razpravljati začnejo tudi o novemu učitelju na Slemenicah, Lovrotu Kvasu, in graščaku, pri katerem službuje.

Med tem v gostilno pride tudi Krjavelj. V tistem trenutku deseti brat vstane od mize, se obrne proti sosednji mizi in obtoži Miha izpod Gaja oderuštva, saj Miha noče Franceljnu prestaviti dolga, ki mu ga je dolžan za nekaj tednov in zato hoče Franceljna prisiliti, da mu proda domačijo. Zaradi tega pa bi bil Francelj vpoklican v vojsko in tako bi se lahko Miha izpod Gaja poročil z njegovo izvoljenko.

Ko to sliši deseti brat se močno razburi in Miha nažene iz gostilne. Franceljnu prišepne, da bo dolg lahko odplačal, saj mu bo povedal za mesto, kjer je skrit zaklad.

Po tem pripetljaju možje nadaljujejo pogovor. Začnejo razpravljati od kod desetemu bratu vedno toliko denarja. Namigujejo, da kupčuje s hudičem. Podvomijo tudi, da je Martinek res deseti brat. Sprašujejo ga, če je prijatelj z

gospodom iz Poleska, ob tem vprašanju pa se Martineku pomrači obraz in brez besed odide iz gostilne. Krjavelj može okara, da desetemu bratu ne morejo reči vsega kar jim pride na pamet.

KOMENTAR. Meni osebno najbolj dolgočasno poglavje v knjigi, pri njem sem trikrat zaspala.

5. poglavje

5. poglavje se osredotoči na Krjavlja, ki je bil vaško čudo. O njegovi preteklosti ni bilo nič znanega. Pred desetimi leti si je na Obrščakovi njivi, tik ob hosti, z lastnimi rokami postavil hišo, ki jo je zgradil brez načrtov, zato je malo čudno stala. Preživljal se je s prodajanjem smole, ki jo je nabiral v gozdu in z drugimi priložnostnimi deli. Ljudje so ga, za razliko od Martineka Spaka, imeli za neumnega. Krjavelj je bil znan po pripovedovanju zgodb iz svojega življenja. Pripovedoval je, kako je na dvoje presekal hudiča, kako je kozo odvadil hojenja v pšenico, kako je pozdravil šepavega konja. Bil je pomorski vojak. Klub temu, da mu teh zgodb nihče ni verjel, so ga vedno znova in znova vzpodbujali, da jih pripoveduje, saj so se tako lahko na njegov račun precej nasmejali.

KOMENTAR: Najbrž ima vsaka vas kašnega takega čudaka, kot je bil Krjavelj.

6. poglavje

Ko je Martinek zapustil gostilno Obrhek, je krenil naravnost čez polje proti gradu Polesk. Tokrat njegov obraz ni bil vesel kakršnega smo do sedaj poznali, ampak je bil mrk in otožen.

Ob poti se usede na kamen in izpod srajce potegne podolgovat šop ovit v umazano ruto. Iz njega potegne več listov in si jih skrbno ogleduje. Pri tem se mu orosijo oči.

V rokah drži materina pisma – vso njeno dediščino, ki mu jo je z ljubeznijo zapustila. Hkrati se ji opravičuje, ker pisem ni uporabil na način kot bi si ona želela. Uporabil jih je tako, da je vzbudil slabo vest pri človeku, ki jo je prizadel njegovemu očetu.

Grad Polesk, proti kateremu se je odpravil Martinek, ni bil grad v pravem pomenu besede, ampak je dobil tak naziv zaradi plemenitih ljudi, ki so živeli v njem. Bil je precej zanemarjen, saj je njegov oskrbnik, gospod Krivec, zanemarjal skrb zanj.

Lastnik tega gradu je bil gospod Piškav. To je bil zelo samotarski, redkobeseden človek, ki je le redkokdaj zašel med ljudi.

Njegov sin Marjan pa je bil njegovo popolno nasprotje. Bil je vesel, družaben človek, ki je rad hodil na lov in se zabaval v družbi vaških fantov med katerimi je bil zelo cenjen. Veliko časa je preživel tudi na gradu Slemenice in po tem so ljudje sklepali, da se bo omožil z grajsko hčerjo Manico.

Iz tega vidimo, da odnos med očetom in sinom ni bil ravno zaupen, saj je bil Marjan večino časa prepuščen samemu sebi in je z očetom le redko kdaj spregovoril o osebnih stvareh.

Ko se je gospod Piškav tistega popoldneva vrnil s sprehoda, ga je obiskal Martinek Spak. Začel ga je izsiljevati s pismom svoje matere. Piškav ga je prosil, naj ga končno pusti pri miru in vso stvar pozabi, vendar Martinek za to ni hotel niti slišati, saj je Piškav preveč prizadel njegovo mater, da bi mu odpustil. Piškav popusti in da Martineku denar, ki zahteva. Ta nato odide. Na poti iz gradu sreča Marijana s katerim se spreta.

Ponoči Matinek zakoplje denar na mestu, ki se ga ljudje izogibajo, saj so prepričani, da tam straši. Zakoplje ga zato, da ga bo kasneje Franclju predstavil kot zaklad, s katerim bo lahko odplačal dolgove in se poročil s svojo izvoljenko.

KOMENTAR: Se strinjam z desetim bratom. Piškav bi mu mogel dati še več denarja.

7. poglavje

Lovro Kvas po dolgem času piše pismo svojemu prijatelju Ferdinandu Bojanu. V pismu mu pove, da ga zelo pogrēša, pogrēša njune pogovore in njegove nasvete ter mu pove, da je osamljen. Napiše mu, da bi bilo ko sta se ločila zanj še najbolje če bi umrl.

V pismu mu opiše kako živi, opiše mu svojega gospodarja Benjamina, strica Dolefa, Marijana in tudi Manico. Opiše njeno lepoto, bister um in prijeten značaj. Pove, da se z njo rad pogovarja ter da preživita mnoge urice na vrtu ob zanimivih razpravah.

Pohvali tudi svojega učenca Balčka in mu pove nekaj stvari o okoliških kmetih.

Na koncu zapiše še, da bi rad bil sam svoj gospodar in da mu ni po volji, da mora sedeti za tujo mizo. Ampak tudi, če bi se mu ta trenutek ponudila priložnost za odhod na univerzo, ne bi šel.

KOMENTAR: Mislim da Lovre v pismu malo preveč pretirava s svojimi čustvi do prijatelja...izgleda da je res bil nanj navezan kot na brata.

8. poglavje

V prvem delu tega pisma Lovro kara prijatelja, da je narobe razumel njegova čustva do Manice. Zagotavlja mu, da vanjo ni zaljubljen, vendar mu prizna, da do nje čuti nekaj posebnega, nekaj, kar bi se lahko razvilo v ljubezen, če bi svojim čustvom pustil prosto pot. Tega pa ne naredi, ker mu razum pravi, da Manice ni vreden, ker ji ne more ničesar ponuditi in bi z upoštevanjem svojega srca nanjo priklical le nesrečo.

Naslednji dan Lovro dokonča pismo. V drugem delu mu prizna svojo ljubezen do Manice in mu pove, kaj se je zgodilo, da je prišel do tega spoznanja.

Prejšnji dan se je Lovro odpravil na vrt. Poskušal je brati, vendar z mislimi ni bil pri stvari, zato se je prepustil razmišljanju. Pri tem ga je zalotila Manica, ki je deloma uganila kaj se mu plete po glavi. Tisti trenutek ji je Lovro priznal, da jo ljubi in ona mu pove, da do njega čuti enako. Nekaj časa sta se še zaljubljeno pogovarjala, nakar jo je naenkrat zmotil deseti brat.

Ko ga je Lovro zagledal, se je spomnil njegovih besed, ko sta se prvič srečala, da bo ta grad pomnil do smrti.

KOMENTAR: Najprej Lovro čudno joka za svojim prijateljem, ker sta se ločila, nato pa ga tako grdo ozmerja ko mu Ferdinand pove resnico o njegovih čustvih. Malce čudno, vendar je pač Lovreta včasih kaj prijelo in se je zato malo čudno izražal.

9. poglavje

V vasi je poroka. Ženi se Francelj, saj je z zakladom, ki ga je z Martinekovo pomočjo našel, odplačal dolgove in dobil blagoslov staršev svoje izvoljenke. Na svatbi se zbere vsa vas. Krjavelj pripoveduje zgodbe o svoji Urški, ki ga je na praznik vseh svetih zapustila, Martinek pa veselo pleše. Na svatbi je tudi Lovro, ki se zaplete v pogovor z Marijanom. Ta mu očita, da ga ni nič več k njemu in da ga tudi, kadar pride na Slemenice, nikoli ne vidi. Lovro mu obljubi da se bo poboljšal in ga še naslednji dan obiskal. Po pogovoru se Lovro odpravi nazaj na grad Slemenice.

KOMENTAR: Kaj pa drugi Marijanovi prijatelji? Zakaj sedaj glih Lovreta ne vem kako sili, da gre z njim na lov in podobno, če mu pač to ne paše. Sej ni Lovre edini, ki je v vasi za druženje.

10. poglavje

Na poti domov Lovro zavije na prostor kjer rad poseda in tam najde Manico. Nekaj časa se zaljubljeno zbadata in pogovarjata. Nato pride Balček in se skupaj odpravijo proti domu. Ko odidejo izza grmovja stopi Marijan in zajoka nad bolečo resnico, da Manica ljubi Lovro in ne njega. Vsega žalostnega ga najde deseti brat in ga začne neusmiljeno zbadati. Zopet se spreta in Marijan odide proti domu, medtem ko Martinek še dolgo kliče za njim in se mu smeji.

KOMENTAR: Kako se je pa Marjan znašel za tistim grmovjem??

11. poglavje

Graščak in graščakinja se pogovarjata ter ugotovita, da Marijana že nekaj dni ni bilo na grad. To se jima zdi zelo čudno. Benjamin začne sumiti, da se nekaj dogaja med Lovrom in Manico. Graščakinja naroči, naj ju bolje opazuje, Manica pa v sosednji sobi vse sliši. Naslednje jutro Lovro na klopici pred čebelnjakom najde v eni izmed svojih knjig Maničino sporočilo, da se ne smeta več toliko videvati, saj graščak sumi, da se med njima nekaj dogaja. Do nje se mora obnašati čimbolj navadno.

KOMENTAR: Ne vem na podlagi česa je Benjamin sklepal, da se med Manico in Lovretom kaj dogaja. Saj sta imela čisti prijateljski odnos...no vsaj meni se je tako zdelo.

12. poglavje

Gospodar Slemenic je praznoval rojstni dan. Navado ima, da na praznovanje povabi vse svoje izobražene in polizobražene prijatelje. Tokrat pride manj povabljenec kot ponavadi. Udeleženi so bili zdravnik Vencelj s svojo hčerjo Marijano, duhovnik (fajmošter), stari oficir in učitelj (šolmošter). Povabljen je bil tudi Marijan in njegov oče gospod Piškav, vendar za njiju ni bilo prepričanja, da bosta prišla.

Marijan je bil v dvomih glede tega ali bi šel na Slemenice ali ne. Med pogovorom z očetom, oče ugotovi da je nekaj narobe s sinom in ta mu pove zakaj je čemern.

Marjan se odpravi na praznovanje, kjer govori z Manico, ki posumi, da Marjan ve za njiju z Lovrom.

KOMENTAR: Pisatelj je preveč vrstic namenil opisovanju oseb, ki smo v knjigi prvič in zadnjič slišali zanje.

13. poglavje

Pisatelj v 13. poglavju najprej opiše nekaj ljudi: Vencljevo hči, gospoda Grašiča, ter gospoda (šolmoštra) Zmuzneta. Gostje so se odpravljali domov (ko so bile želje po jedi in pijači ukročene), Lovre, Manica, Marička in Marjan pa so se napotili za gradom navkreber proti razvalini. Marjan je zanalašč pustil Lovreta in Maričko naprej, da se je lahko zadaj pogovoril z Manico. Ko sta bila Lovre in Marička na vrhu, ga je slednja povabila na obisk k sebi in zdravniku Venclju- njenemu očetu na dom. Marjan medtem govori z Manico daleč zadaj za njima (po Maričkinem mnenju je šlo za pomenke, ki jih ona z Lovrom ni smela slišati). Ko je Lovre vendarle zagledal onadva precej daleč spodaj, je iz Maničinega obraza lahko razbral, da Marijana nekaj prosi, česar pa mladenič noče obljubiti. Nato se je Marjan obrnil stran od Manice in se odpravil nazaj proti gradu. Ko vsi pridejo nazaj domov jih zmoti Krjavelj, ki trdi, da je videl dve zveri. Prepričuje jih, naj pripravijo orožje in da naj odidejo na lov za zverjo. Vsi se odpravijo na lov, med njimi tudi Lovre in Marijan.

KOMENTAR: Če bi bila na Marijaninem mestu, bi že prej opazila napetost v ozračju in se nebi »vrtala« v Lovreta ko sta bila na samem (on je imel namreč preveč skrbi glede Marijana).

14. poglavje

Manica in Marička se pogovarjata. Manica zaupa Marički, da ji je Marjan grozil, da bo povedal očetu, za njeno zvezo z Lovrom in se ji izpove. Marička je bila Maničina dobra prijateljica. Svetuje ji naj bo srečna in naj se ne ozira na mnenje drugih. Lovci medtem lovijo zver. Lovro ustrelj kragulja in s tem zmoti lovce. Marijan mu »med vrsticami« očita da je preneumen za lov. Zmuzne ustrelj mladiča od iskane zveri. Kmalu se odpravijo domov. Marjan naroči Lovru, naj pride na vrh skal, ko zaide sonce. Lovro se tja tudi odpravi. Ko je tam čakal Marjana sreča desetega brata. Po pogovoru deseti brat navidezno odide, vendar se skriva za grmovje tako, da ga Kvas ne vidi in čaka.

KOMENTAR: Končno je tu nekdo ki svetuje Manici!

15. poglavje

Do skal pride Marjan, ki postavi Lovru ultimatum (zadnji svarilni poziv): v enem tednu mora oditi iz teh krajev, drugače bo povedal očetu za njegovo zvezo z Manico. Lovro mu mirno pove, da ga je imel za bolj blagega moža in mu pove da mu je žal da je nedolžen vzrok njegovi nesreči. Pove mu, da je prepričan, da nebi bil nič na boljšem če njega nebi nikoli bilo v ta kraj. Če bi Manica Marjana ljubila, bi se mu Lovre umaknil s poti, tako pa ga ima rada zgloj kot brata. Marjan se hoče že stepsti z njim, vendar se temu nakako izogneta. Lovre po prerekanju odide, izza grmovja pa stopi Martinek, kar Marjana tako razjezi, da se stepeta skoraj do smrti. Marjan ustrelj Martineka, ta pa Marjana udari s puškinim kopitom, da oba obležita na tleh. Martinek se s težavo odpravi naprej, Marjana pa čez čas najde pijani stric Dolef, ki je bil na poti iz gostilne. Dolef odhiti na grad Polesk po pomoč in obvesti Krivca, Krivčevko in gospoda Piškava o nesreči.

KOMENTAR: Jaz kot Lovre nebi hodila na vrh skal, saj bi se bala, da bi me Marijan potisnil v prepad. Najbolj me je razjezilo to, da je Lovre pozabil pištolo na kraju zločina.

16. poglavje

Ustreljeni Martinek pošlje zjutraj Krjavlja po Lovra. Lovro na začetku ne verjame Krjavlju, da Martinek resnično umira, zato mu mirno reče da nima časa. Krjavelj vztraja pri svojem, saj je prepričan, da hoče Martinek napisati testament (oporoko), pri katerem hoče tudi on nekaj pridobiti. Na koncu se vda in se z Krjavljem odpravi. Prispeta do koč, Krjavelj pa prepričuje Lovra, naj tudi njemu napiše kaj na oporoko, saj misli, da je Martinek zato poklical Lovra. Lovro ga ne posluša temveč se zapre v sobo kjer na slami leži ranjeni Martinek.

KOMENTAR: Škoda, ker pisatelj ni pokazal na kak način je Martinek pristal pri Krjavlju.

17. poglavje

Martinek da Lovru materina pisma, ki lahko škodujeta Pišku. Prosi ga, da pisma pridejo v roke njegovemu očetu. Želi da ga v njegovem imenu prosi za odpuščanje. Pove mu kako zelo ga je njegova mati ljubila.. Pri tem ugotovi povezavo med njim, Lovrom in Piškom. Martinek začne pripovedovati svojo zgodbo.

KOMENTAR: Na srečo se je Martinek spametoval in prosil za odpuščanje.

18. poglavje

Martinek pripoveduje: pred leti je v mesto prišel Peter Kaves, ki naj bi bil Lovrov stric. Plemič Strug mu je naročil, naj pogleda njegovo nečakinjo, ki je bila bolna. Zdravnik je hotel zaslužiti, zato jo je zdravil več dni, medtem pa se je sestrična v njega zaljubila. Ker je vedel, da bo podedovala veliko bogastva, jo je nagovoril da se naskrivaj poročita. Po poroki se je Kaves spremenil, zbolel pa je tudi stric. Majdalena (Martinekova mama) je zelo obžalovala skrivno poroko. Kmalu je Strug umrl, saj ga je Kaves zastrupil. Kaves je zapustil nosečo Majdaleno. Rodil se je Martinek. Majdalena je imela zaradi Kavesa pogosto napade, ki so jo vodili v blaznost. Ko je bil Martinek star 15 let je njegova mati umrla in mu zapustila pisma, ter papirje s katerimi je Martinek izsiljeval Kavesa in se mu s tem maščeval (pove tudi zgodbo kako je Kaves izvedel da je Martinek njegov sin). Kasneje se je Kaves preimenoval v Piškava. Zdaj ga še enkrat prosi, naj odnese pisma ter da naj mu pove, da mu je Majdalena na smrtni postelji vse odpustila. Pove mu še, da je Piškav njegov stric. Lovre mu obljubi, da mu bo poslal tudi zdravnika.

KOMENTAR: Zanimiva zgodba Majdaleni.

19. poglavje

Na vasi so medtem zvedeli, da je nekdo Marjana sinoči hudo poškodoval. Sumili so, da ga je Lovre, ker je prejšnjo noč ostal v gozdu dalj časa. Našli so tudi njegovo puško. Lovre je sodniku zatrnil, da bo dokazal svojo nedolžnost, če ga pustijo še na grad Polesek. Manici je tako hudo, da se pred očetom nehote izda in reče Lovretu da mu ona verjame, da je nedolžen, neglede na to, kaj si mislijo drugi. Tako zvejo za njeno zvezo z Lovretom. Ko prispejo s kočijo do Poleska, Benjamin pove Lovru, da se po tem ne more več vrniti v grad, lahko pa pride čez nekaj let zopet na obisk, saj mu je všeč njegov značaj in obnašanje. Pri tem je Lovretu tako hudo da se mu zasolzijo oči.

KOMETAR: Je mogla Manica vse pokvariti?! Lahko bi se malo zadržala in Lovretu tiste usodne besede povedala bolj prijateljsko.

20. poglavje

Na začetku pisatelj pove, da so pravili, da je bil gospod Mežon trd in oster mož, ko je videl solzo v Kvasovem očesu je izginila polovica njegovih sumov in je povedal Lovretu, da verjame v njegovo nedolžnost in v to da bo kmalu spet prost. Tolaži ga tudi glede dekleta. Obljubi mu da bo udobno prespal noč in da bo upošteval njegove želje. Lovre vpraša Piškava po Marijanu in preda Pišku sporočilo desetega brata, da ga obišče na Krjavljemu domu. Marjan ni hotel povedati, kdo da je poškodoval, zato so Lovra hoteli odpeljati v zapor, vendar ga je sodnik vzela k sebi domov. Lovre je napisal pismo svojemu prijatelju, v katerem mu je na kar se da hudomušen način povedal vzroke, zakaj je prišel v ječo.

Osebe: Lovre, Piškav, Marjan, Sodnik Mežon

KOMENTAR: Tale Mežon mi je bil res všeč. Bil je resnično dobrega srca.

21. poglavje

K Martineku je prišel Piškav. Krjavelj se ga je tako ustrašil, da je začel moliti, saj je mislil, da mu na vrata trka sam hudič. Piškav kmalu hitro odšel nazaj domov. Vzel je pištolo, se poslovil od spečega Marijana, ter mu pove, da naj bo srečnejši kot je bil on sam. Po licu mu je stekla solza. Nato je odjahal proti gradu Slemnice. Kako je odšel od doma ga je videla Krivčevka. Benjaminu je dal zapečaten šop in ga je prosil, naj ga da Marjanu, ko bo popolnoma ozdravel. Benjamin mu obljubi, da bo storil, kar ga prosi. Piškav mu pove tudi, da Lovre ni poškodoval Marjana in to tudi zapiše ter naroči, da se list preda sodniku. Nato odšel in nikoli ga ni nihče več videl.

KOMENTAR: Krjavelj malo pretirava...malo je prizadet, da se tako obnaša.

22. poglavje

Štiri tedne pozneje se pri Obrščaku pogovarjajo o Lovru, da je škoda ker je moral pobrati šila in kopita iz tistega kraja. Pogovor steče tudi o desetem bratu in Krjavelj se je zopet začel jeziti ker mu ni po smrti zapustil prebite pare. Še čevlji ki jih je nosil deseti brat so mu bili premajhni. Martinek je imel lep pogreb. Nato teče pogovor o svetnikih.

KOMENTAR: Pogovor o svetnikih je brezvezen.

23. poglavje

Marjan prvič zapusti dom po dolgem času. Medtem časom ga je zdravil doktor Vencelj. Še vedno šibak odide na grad Slemnice poizvedovat o očetu. Sreča Manico, ki poklepetata kot v starih časih. Med njima ni nobenega konflikta več, Marjan se celo opraviči Manici ker je ravnal tako kot je, in upa da mu ne zameri. Manica o tem noče več govoriti in mu zatrdi da bosta ostala prijatelja. Benjamin nato izroči Marjanu očetovo pismo. Izve, da je bil Martinek njegov brat ter, da je oče naredil samomor. Pri tem mu je zelo hudo. Izve tudi, da je podedoval vse, razen gradu, katerega je Piškav podaril svojemu nečaku – Lovru. Pismo prebere tudi Benjamin in mu reče, da mu pisma nebi dal, če bi vedel da je tako mučno za Marjana, ki pa še vedno ni povsem zdrav.

KOMENTAR: Lepo, da se je Marijan spravil k pameti in se ne vmešava več v Maničino ljubezenjsko življenje.

24. poglavje

Marjan je ostal na gradu približno pet tednov in je Kvasova pisma prejemal na svoje ime ter jih Manici oddajal. S pomočjo Benjamina je potem kupil grajsko domačijo dve uri stran od Poleska. Oče Piškav je Polesk zapustil svojemu nečaku Lovru. Benjamin je dvakrat pisal Lovru in ga povabil nazaj na grad Slemenice. Marijan je Benjaminu povedal, da ga ima Manica sedaj še rajši, ko se je postavil na Kvasovo stran in ji pomaga prepričati očeta. Benjamin mu odgovori, da ima dobro srce, in da bi malokdo tako govoril kakor on.

KOMENTAR: Veselilo me je, da je Benjamin pomagal Marijanu. Na koncu sta se mi zdela kakor oče in sin.

25. poglavje

Čez štiri leta je Lovre ponovno na poti na grad Slemenice. Svoj voz in voznika pusti pri Obrščaku. Ta ga ni prepoznal. Ko na poti zagleda grad Slemenice, ga pogled očara in sam pri sebi pravi da se je tukaj rodila njegova ljubljena ženska in ga čakala toliko časa. Nato je opazoval okolico in razmišljal, da je bil tukaj najsrečnejši kot kjer koli drugje na svetu. Za sabo zasliši Krjavljevo kričanje. Mož je bil malo postaran a še vedno je bil enake postave kot prej. Za seboj je vlekel kozo in jo tepel. Pride do Kvasa in se začne pritoževati nad kozo. Tudi Krjavelj mladeniča ne prepozna. Kvas mu veli naj ne tepe uboge živali, saj nima pameti. Nato ga povpraša kaj je novega na Slemnicah. Krjavelj mu pove da je umrl deseti brat in Dolef. Krjavelj se zopet pritožuje čez Kvasa (ni ga še namereč prepoznal), da ga ni zaznamoval v testamentu. Reče mu da, če bi ga sedaj srečal bi da pretepel. Ko se Lovre predstavi, začne Krjavelj takoj praviti, da je o njem samo dobro govoril, kar pa seveda ni bilo res. Lovre mu pove, da je sedaj njegov Polesk in mož takoj zagrabi priložnost ter ga prosi da bi mu pustil sekati po njegovemu delu gozda. Kvas se medtem približuje Slemnicam. Ko prispe ga Manica objame in od sreče zajoka. Pol leta pozneje se poročita in povabita na svatbo mnoge goste: Marijana s svojo ženo Marijano- Vencljevo hčerko, doktorja Venclja, tudi Krjavelj pride kot prisklednik in veliko drugih ljudi. Dr. Kvas Poleščan in Manica s Slemnic sta sedela sredi gospode in je Krjavelj zopet pripovedoval svojo zgodbo o presekanem hudiču. Marijan in Kvas postavita spominek iz rezanega kamna na grob desetega brata, ki je oznanjal da tukaj počiva DESETI BRAT.

KOMENTAR: Konec dober, vse dobro! Krjavelj pa še vedno vztraja s svojo neumno zgodbo...

VPRAŠANJA

1. Lovre Kvas se po končanem liceju odpravi za dve leti poučevat na grad Slemenice. Globoko zamišljen ponesreči spregleda odcep, ki vodi do gradu, zato ga na pravilno pot usmeri dekle, ki jo sreča na poti. Pot do grada z njim nadaljuje Martinek Spak, ki mu med potjo prerokuje, da bo na gradu doživel mnogo nepozabnih trenutkov. Ko se Lovretu Kvasu predstavi družina, ob kateri bo preživel naslednji dve leti, se Lovretu oči ustavijo na prelepi Manici, v katero se zaljubi. S pomočjo pisma prijatelja Bojana Ferdinanda svoje čustvo prepozna kot ljubezen. Ko Lovre Manici na poti domov na klopici izpove svojo ljubezen, ju sliši Marjan, ki se zjoče, ko sliši, da ima Manica raje Lovreta kot njega. Ko Marjana že več dni ni na grad, graščak in graščakinja posumita, da se med Lovretom in Manico plete ljubezen, zato Manica opozori Lovreta na previdnost. Marjan naroči Lovru, naj pride na vrh skal, in ko se tam sestaneta, mu postavi ultimat, da mora v enem tednu oditi iz teh krajev, drugače bo izdal, da se na skrivaj dobiva z Manico. Ko Lovre odide izza grmovja, stopi Martinek, kar Marjana tako razjezi, da ga ustrelji. Martinek z zadnjimi močmi udari Marjana s puškinim kopitom in ta obleži, med tem ko se Martinek s težavo odpravi naprej, Marjana pa čez čas najde pijani stric Dolef, ki na pomoč pokliče Piškava. Ustreljeni Martinek pošlje po Lovreta, katremu izda svojo zgodbo. Za Marjanovo nesrečo vsi sumijo Lovreta, zato ga sodnik aretira. K Martineku je prišel Piškav, vendar je kmalu tudi odšel. Odpravil se je na grad, kjer je Benjaminu dal pisma in ga prosil, naj ga da Marjanu, ko ozdravi. Hkrati pove, da Lovre ni ranil Marjana. Ko Marjan ozdravi, se odpravi na grad poizvedovat o očetu, kjer prejme pisma in izve, da je bil Martinek njegov brat, ter, da je oče naredil samomor in mu zapustil vse razen gradu, katerega je podaril Lovretu. Čez štiri leta se vrne Kvas kot doktor in se poroči z Manico.

2. Je oseba, s katero so vse osebe romana povezane in zato tudi njegov lik predstavlja vez med različnimi zgodbami, ki so predstavljene v romanu.

Mati mu je nezavedno vcepila sovraštvo do očeta, ki jo je zapustil še pred Martinekovim rojstvom. Po materini smrti se Martinek odpravi po svetu, z eno samo željo, da poišče očeta in se mu maščuje.

Ko hodi po svetu ga zaradi njegovega veselega značaja in posebnih lastnosti ljudje imajo za desetega brata. Ta status kasneje tudi sam prevzame.

Nekega dne Martinek po naključju najde očeta. Od tistega trenutka dalje, mu sledi kot senca, ga izsiljuje z materinimi pismi in mu nikakor ne pusti pozabiti grehov, ki jih je naredil v preteklosti. Hoče se mu maščevati, ker je njegovo mater pahnil v blaznost in si želi da enake muke doživi tudi sam. Ta dejanja so popolnoma v nasprotju z njegovim značajem, saj je bil prijazen, dobronameran, malo poseben človek, ki je rad pomagal ljudem in jim s svojim bistrim umom pomagal rešiti tudi marsikatero težavo. Martinek se tudi zaveda, da njegovo ravnanje ni pravilno in ima zaradi tega tudi slabo vest.

Enako sovraštvo kot do očeta pa goji le še do Marijana Piškava – svojega polbrata. Marijan povzroči tudi njegovo smrt. Pred smrtjo pa se končno pokesa. Pokliče svojega očeta in mu pavi, da mu je mama odpustila vse njegove grehe, tudi sam mu odpusti in z mirnim srcem umre.

3. Manica je bila prvorojenka in edina sestra mlajšega brata Balčka. Postava je bila bolj očetove (bolj velika kakor majhna). Iz njenih modrih oči je sijala neka mila in malomarna melanholija. Malokdaj se je nasmehnila, čeprav ji ni manjkalo ničesar. Zelo rada je brala, posvečala se je dobri literaturi. Za razliko od Lovreta je bila neustrašna in odločna mlada dama, ki jo je spremljala trda volja. Njena mehko srca je sprožila med njo in Lovretom veliko ljubezen. S svojo pridnostjo in delavnostjo si je priborila ugled in postala v očeh vaščanov ugledno dekle. Je živahne narave in optimistično vrjame v srečen konec. Temeljito premisli, preden kaj stori in je izredno navezana na Lovreta.

4. teme v romanu so:- življenje sodobne družbe na gradu in življenje kmečkih posebnežev v vaški krčmi

5. Lovre Kvas je pripadnik nižjega sloja, ki je izgubil materialno podporo staršev, zaradi odpovedi bogoslovju (ni hotel postati duhovnik). Je razumen in izobražen človek. Hrepeni po sreči. Lovre nima dovolj volje in poguma, da bi se upiral svetu, zato se v neprijaznih okoliščinah raje odmakne. Življenjsko srečo na koncu vendarle doseže, vendar ne po svoji zaslugi, temveč po Benjaminovi, ki mu je dvakrat pisal in ga povabil, naj se vrne. Kljub temu, da doseže življenjsko srečo, ni junak, ker njegove lastnosti ne ustrezajo junakom iz literature (ognjevitost, odločnost, neustrašljivost,...).

Na romantiko kaže njegova globoka čustvenost in rahla melanholija.

6. Ker je zgodba napisana v jesenskem času, se razpoloženje in pogled narave dopolnjujeta z Lovretovimi mislimi in občutki. Po mojem mnenju je boljši kadar opisuje grajsko okolje. To pa zato ker mi je všeč njegovo izražanje ko opisuje pogled na Slemnice. V 2. poglavju: »...okrog in okrog spodnji del zida imel obliko majhne trdnjave in majhna, jako zamrežena okna. Gosto sadno drevje je raslo okrog in okrog po hribcu; samo proti severu je bil svet nekaj bolj kamnit in gol. Zato so tam stali hlevi in druga gospodarska poslopja. Zadaj se je svet naglo vzdigoval do strmega holma, na katerem je Kvas na hiter pogled zapazil rogovilasto zidovje, razspij stanovanja nekdanjih gospodov na Slemenicah.«

7. Piškav (s pravim imenom Peter Kaves) je bil stric od Lovreta Kvasa. Bil je brat od njegovega očeta. Če ju primerjamo po karakterju je bil Piškav v Lovretovih letih nepošten, in je prišel do denarja po nelegalni poti (ubil

je Majdaleninega očeta, samo da bi prišel do njene dediščine), Lovre pa si je prizadeval priti do zaslužka z lastnim delom in pridnostjo.

8. V romanu pisatelj uporabi sintetično in analitično zgodbo. V sintetični zgodbi si dogodki sledijo v naravnem, neprekinjenem časovnem zaporedju, v analitični pa opisuje dogodke, ki so se naredili že dolgo časa nazaj (Peter Kaves in Majdalena).

9. Motivi v romanu so sledeči: - motiv desetega brata
- motiv skrivnostnega zločina
- motiv tragedije
- motiv maščevanja
- motiv skrite identitete

10. Zgodba nam sporoča, da se vsaka krivica maščuje in dobrota poplača.

11. →na listu...

→odprti liki (radi zahajajo v družbo in podobno) [Matej]- zaprti liki (zaprti vase, se ne družijo z nikomur...)
[Marijanov oče- Peter Kaves]

→ optimistični liki [Manica] – pesimistični liki [Lovre]

→ grajsko okolje- vaško okolje,